

Ringerikes Sportsfiskere  
P.b. 3121  
3515 Hønefoss



Fylkesmannen i Buskerud  
P.b. 1604  
3007 Drammen  
[postmottak@fmbu.no](mailto:postmottak@fmbu.no)

12. september 2016

### **Rapport til Fylkesmannen i Buskerud - vannstandsfall i Randselva.**

«Ringerikes Sportsfiskere» (RSF) vil med dette informere Fylkesmannen i Buskerud om gjentatte vannstandsfall i Randselva, fra kraftverket Viul-demningen og nedstrøms. Dette gjelder den delen av Randselva der storørretstammen i Tyrifjorden går opp på ettersommeren, gyter i oktober og der hvor yngel/ungfisk er helt avhengig av et godt vannmiljø for å overleve og bidra til fremtidige generasjoner.

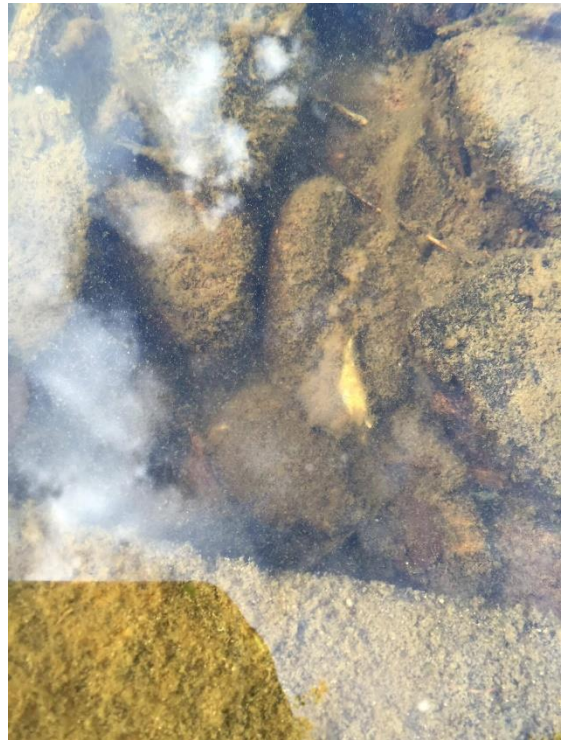
Raske vannstandsfall til godt under minstevannføring er skadelig for vannmiljøet, deriblant storørretstammen. RSF sitt omfattende dugnadsarbeid med årlig stamfiske, daglig drift av klekkeri og settefiskanlegg (24/7/365), samt krevende habitatsforbedrende tiltak i vassdraget, ødelegges og legges i grus, bokstavelig talt. Dette bør bekymre Fylkesmannen som har ansvaret for sårbare og truede arter i Buskerud, også i Randselva.

RSF ber Fylkesmannen i Buskerud om å reagere overfor regulant «Foreningen for Randsfjords Regulering» (FFR) og kraftprodusent Viul Kraft (VK), samt medeier i Viul Kraft, kraftprodusenten Ringeriks-Kraft (RK), for gjentatte hendelser med raske vannstandsfall. Så vidt RSF bekjent, loggføres vannføring og vannstand til enhver tid, og Fylkesmannen kan be om innsyn?

Vannstandsfall i Randselva fører til stranding og død fisk, samt tørrlegging av områder som produserer næringsdyr, som igjen dør. Økosystemet i ferskvann tåler dårlig stadig endringer i vannstand og vannføring. Kjentfolk i Randselva hevder at raske vannstandsfall har vært vanlig i flere tiår. RSF er av den formening at dette er en av de viktigste årsakene til at storørretbestanden har gått så kraftig tilbake siden 1950-60-årene.

## Helgen 26.-27.august 2016

Natten mellom fredag 26. og lørdag 27.august 2016, var bare ett av flere tilfeller med raske vannstandsfall i det siste. Vannføringen mener vi var vesentlig lavere enn 15 m<sup>3</sup>/sek. Viul Kraft har bekreftet at anlegget ble kjørt manuelt, for oss uvisst av hvilken grunn. Strandet og død ungfisk ble observert av flere.



6.sept 2016 - Død og strandet fisk - Slee - foto Daniel

Dette er Helge Gustavsen sin beretning om fiskeopplevelsen fredag kveld 26.august:

*«den 26/8 tok jeg og min kone solveig en fisketur til Lundstadfossen fra ca kl 1700 til kl 2030 Det som jeg reagerte på når jeg begynte og kaste med flue mitt i fossen var ( jammen er elva lita ) foflyttet meg ned på den lille øya under fossen og ble var at det var kommet fram stener over ei grunne som jeg ikke kunne huske og ha sett på mange år. Videre tenkte jeg at jeg skulle ta en tur for og se på sideløpet. Innløpet så fint ut men videre nedover var det svært lite vann som rant Småfisk mellom stener.(yngel)? Tenkte med gru når Bjørn kom med bilder på Lørdag morgen, med HVA SKJER.*

*Mener grensen må være nådd, Støtter dere i et vert vedtak det måtte bli !»*

## Fredag 20. og lørdag 27.august 2016

Dette er Bjørn Smith sin beretning og bilder om fiskeopplevelsen fredag morgen 20.august og lørdag morgen 26.august:

*Var å fisket den 20 aug. på Egge siden 06.00. Var fin vannstand. Men plutselig datt elven brutalt Og fort. Samme skjedde motsatt vei. Gikk vel 1 times tid før vannet var oppe igjen som normalt. Tenkte ikke så mye over det der å da. Men jeg ble mildt sagt veldig overasket over at elva fikk samme fall lørdag 27 aug. kl.06.00 Jeg var nå lenger opp i elva. Så kan ikke sammenlikne. Men utrolig lav vannstand jeg kunne gå i elva der jeg ikke har vadet før uten problemer. Bilder er tatt i brekkhølen -røysa og i kanalen. Du ser det ekstremt godt i brekkhølen samt i kanalen.*

*Bildene. Som er tatt i tillegg er på 24.1 kub de andre er tatt når vannet er nede . Elven steg igjen 08 30 - 09 00 mener jeg. For meg en merkelig kjøring. Hvorfor å langt ifra gunstig for fisk å utsetting av fisk Mvh Bjørn Smith*

« **Røysa** » i Randselva:



27.aug 2016 - ? **m3** – kl. 06.00 - Røysa - foto Bjørn Smith



29.aug 2016 - **24.1 m3** – kl. 16.00 - Røysa - foto Bjørn Smith

« Brekkhølen » i Randselva



27.aug 2016 - ? m<sup>3</sup> – kl. 06.00 - Brekkhølen - foto Bjørn Smith



29.aug 2016 - **24.1 m<sup>3</sup>** – kl. 16.00 - Brekkhølen - foto Bjørn Smith

### Tirsdag 6.september 2016

Raske vannstandendringer. Dokumentasjon finnes.

### Onsdag 7.september 2016

Denne dagen ble det også observert og tatt bilder av død fisk i elva. Dokumentasjon finnes.

### Søndag 11.september 2016

Nok en gang registrert raske vannstandsendringer i Randselva. Dokumentasjon finnes.

### Manøvreringsreglement for Randsfjorden

Endelig fastsettelse av manøvreringsreglement for Randsfjorden var nylig på høring, bl.a. for å belyse minstevannføring. RSF deltok i høringsrunden. Regulanten «Foreningen til Randsfjords Regulering» (FRR) foreslo bl.a. en minstevannføring på 20m<sup>3</sup>/sek i stedet for 15m<sup>3</sup>, bl.a. med hensyn til storørreten i Randselva og Tyrifjorden. De raske vannstandsendingene, inkludert meget lav vannstand, forundrer oss veldig i så måte.

### Viuldemningen

Demning er den første av minst 5 demninger og kraftverk i Randselva mellom Tyrifjorden og Randsfjorden, og drives av Viul Kraft AS. Storørret og elvemusling finnes i hele elvas utstrekning. Elvemuslingen er som kjent en utrydningstruet art. Storørreten er meget sårbar ettersom gytebestanden i Randselva er svært fåtallig; mellom 40-80 gyteindivider ble talt ved SWECO sine miljøundersøkelser i perioden 2008-2010(2011).

RSF bekjent finnes det ikke målestasjon eller målinger av vannstand eller vannføring ut fra Viuldemningen. Kraftprodusentens målinger tas ved Bergerfoss, helt øverst i Randselva. Dette mener vi ikke gir et riktig bilde av vannføring og vannstand nedstrøms Viuldemningen, der hvor gytevandringen stopper. Ønsker å minne om at da byggingen av Viuldemningen ble påbegynt i 1950-årene, ble gytebestanden av storørret utestengt fra de viktigste gyteområdene; nemlig i Randselva ved Viul Hovedgård. Det har nå vart i ca 60 år.

### Miljøbasert vannkjøring – vedlikehold og investeringer

RSF er innforstått med at kraftnæringen generelt har stort behov for å dekke etterslep på vedlikehold og for å investere i moderne løsninger og utstyr slik at miljøbasert vannkjøring er mulig. RSF vil hevde at Viuldemningen (ca. 60 år

gammel) er uegnet til miljøbasert vannkjøring. Raske vannstandsendringer er tydelig tegn på det.

### Lov om Naturmangfold

RSF viser til **Lov om naturmangfold Kapittel 1 § 6.**(generell aktsomhetsplikt):

*Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med målene i §§ 4 og 5. Utføres en aktivitet i henhold til en tillatelse av offentlig myndighet, anses aktsomhetsplikten oppfylt dersom forutsetningene for tillatelsen fremdeles er til stede.*

Og i samme lov Kapittel IX § 70.(uforutsette miljøkonsekvenser av lovlig virksomhet):

*Dersom det viser seg at tiltak i samsvar med loven eller vedtak i medhold av loven medfører vesentlige uforutsette konsekvenser for naturmangfoldet, skal den ansvarlige treffe rimelige tiltak for å avverge eller begrense skader og ulemper.*

*Myndigheten etter loven kan pålegge den ansvarlige innen en fastsatt frist å utføre tiltak som nevnt i første ledd. Når det kan skje uten særlig ulempe for den ansvarlige, kan myndigheten gi pålegg om gjenoppretting av den tidligere tilstand for mangfoldet.*

### Vilkårsrevisjon

RSF ber Fylkesmannen i Buskerud om å sette i gang prosessen som sørger for å få satt moderne miljøvilkår for samtlige konsesjoner for produksjon av vannkraft i hele Randselva. RSF viser til Regionale vannplaner for Vannregion Vest-Viken, der innkalling eller omgjøring foreslås etter **Vannressursloven § 66.**(forholdet til eldre tiltak):

*Loven gjelder også vassdragstiltak som ble påbegynt før loven trer i kraft (eldre vassdragstiltak).*

*En konsesjon etter lov 15. mars 1940 nr. 3 om vassdragene §§ 104 og 105 eller vedtak etter § 144 gjelder som en konsesjon etter loven her.*

*Eldre vassdragstiltak som ikke trengte tillatelse etter tidligere vassdragslovgivning, kan fortsette uten konsesjon etter § 8. Vassdragsmyndigheten kan i særlige tilfelle likevel bestemme i enkeltvedtak at tiltaket må ha konsesjon, og at tiltaket blir ulovlig hvis det ikke sendes søknad innen en fastsatt frist.*

*For eldre vassdragstiltak gjelder § 10 i den utstrekning tiltaket ikke har gjort bruk av den alminnelige lavvannføring før lovens ikrafttreden. Ved konsesjonsbehandling av eldre vassdragstiltak etter tredje ledd annet punktum gjelder § 10 fullt ut. Har et eldre vassdragstiltak konsesjon etter vassdragsloven, kan det ved omgjøring etter § 28 settes*

*krav i samsvar med § 10 annet ledd. For eldre vassdragstiltak som faller inn under vassdragsreguleringsloven gjelder § 10 ikke.*

*For utøvelse av rådighet over grunnvann gjelder første til fjerde ledd så langt det passer. Grunnvannsuttak etablert før lovens ikrafttreden kan utøves i samme utstrekning som tidligere uavhengig av bestemmelsen i § 44 første ledd.*

### Politianmeldelse

RSF ber Fylkesmannen vurdere politianmeldelse av gjentatte og vedvarende vannstandsfall i Randselva.

Mange vil si seg enig i at storørretbestanden i Randselva er truet av utryddelse grunnet færre og færre gytefisk pr. år, samt påfølgende lavere og lavere genetisk variasjon. Det er tydelig at gjennomsnittsstørrelse på gytefisk minker da de virkelig store individene på 10kg+ nesten ikke ses lenger.

Ringerikes Sportsfiskere ønsker aktivt å bidra til en robust og høstbar bestand av storørret. RSF håper at denne rapporten bidrar til å sette fart i myndighetenes arbeid med å sørge for at storørretbestanden ikke går til grunne, til tross for foreningens lidenskapelige engasjement og 1000-vis av dugnadstimer som kunne vært brukt til for eksempel - å fiske i elva.

Med vennlig hilsen  
for Ringerikes Sportsfiskere

Birger Bekkevold (sign.)  
leder

[postbb@icloud.com](mailto:postbb@icloud.com)  
mobil 9323498

Else Ravneberg (sign.)  
prosjektleder

[else@fiskedama.com](mailto:else@fiskedama.com)  
mobil 93261652

NVE  
Miljødirektoratet  
Grunneierforeningen Randselvas Fiskeberettigede  
ViulKraft  
RingeriksKraft  
Foreningene til Randsfjords Regulering  
Ringerike kommune  
Jevnakere kommune  
Hole kommune  
Kommunenes Landspensjonskasse (KLP)